

Tyrkiets økonomi er igen i bedring - kommer der nye kriser?

Jesper Fischer-Nielsen

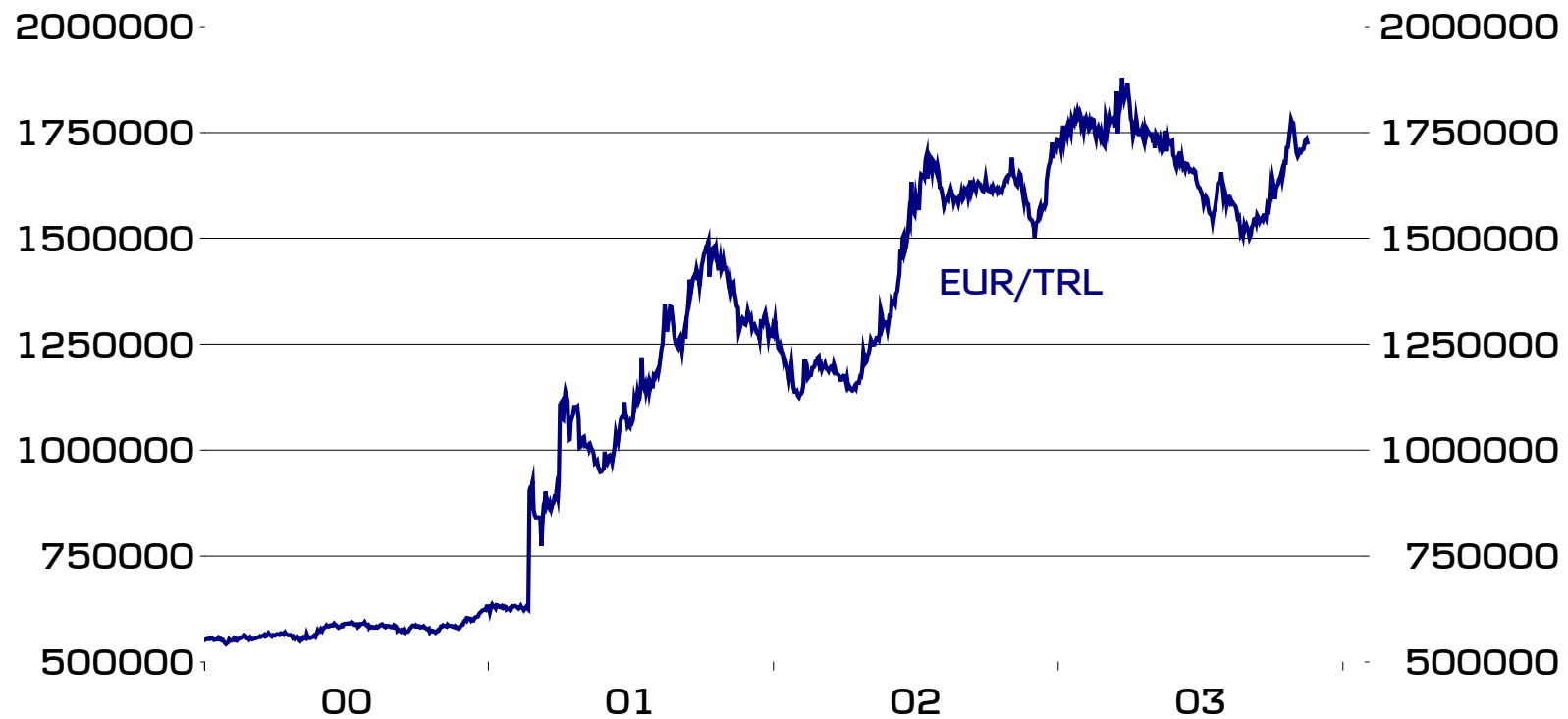
Danske Analyse

18. november 2003

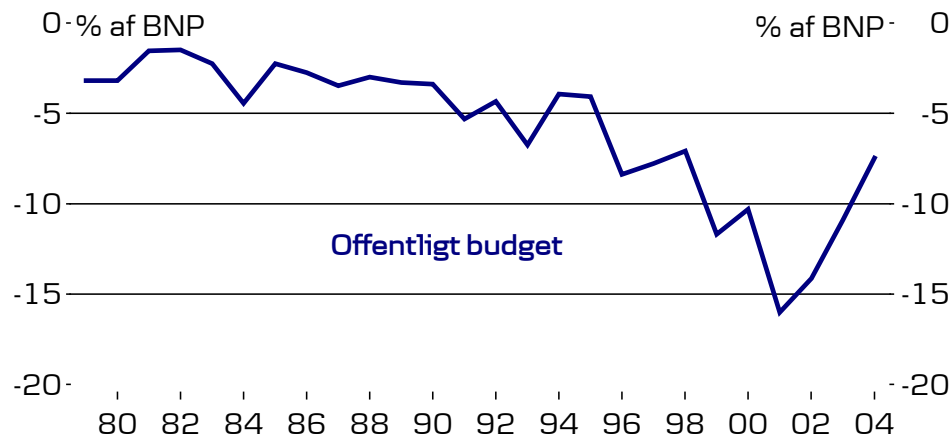
Der er 3 store spørgsmål for udvikling de kommende år

- Er det igangværende opsvinget holdbart?
 - God hjælp fra de internationale konjunkturer
 - Positiv dynamik og rentefald hjælper
- Den geopolitiske situation og international hjælp:
 - Forholdet til USA - Irak og kurderne
 - IMF
- Den lange rejse mod EU
 - Får Tyrkiet en dato i december 2004?
 - Medlemskab har lange udsigter - selv i et best case scenario

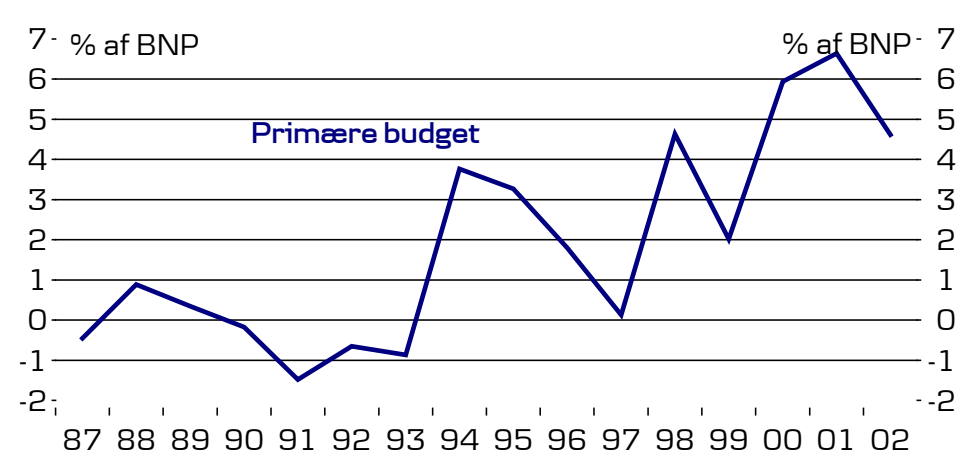
Tyrkiet har været ramt af en række økonomiske kriser

Hvorfor er Tyrkiet så tit ramt af kriser ? |

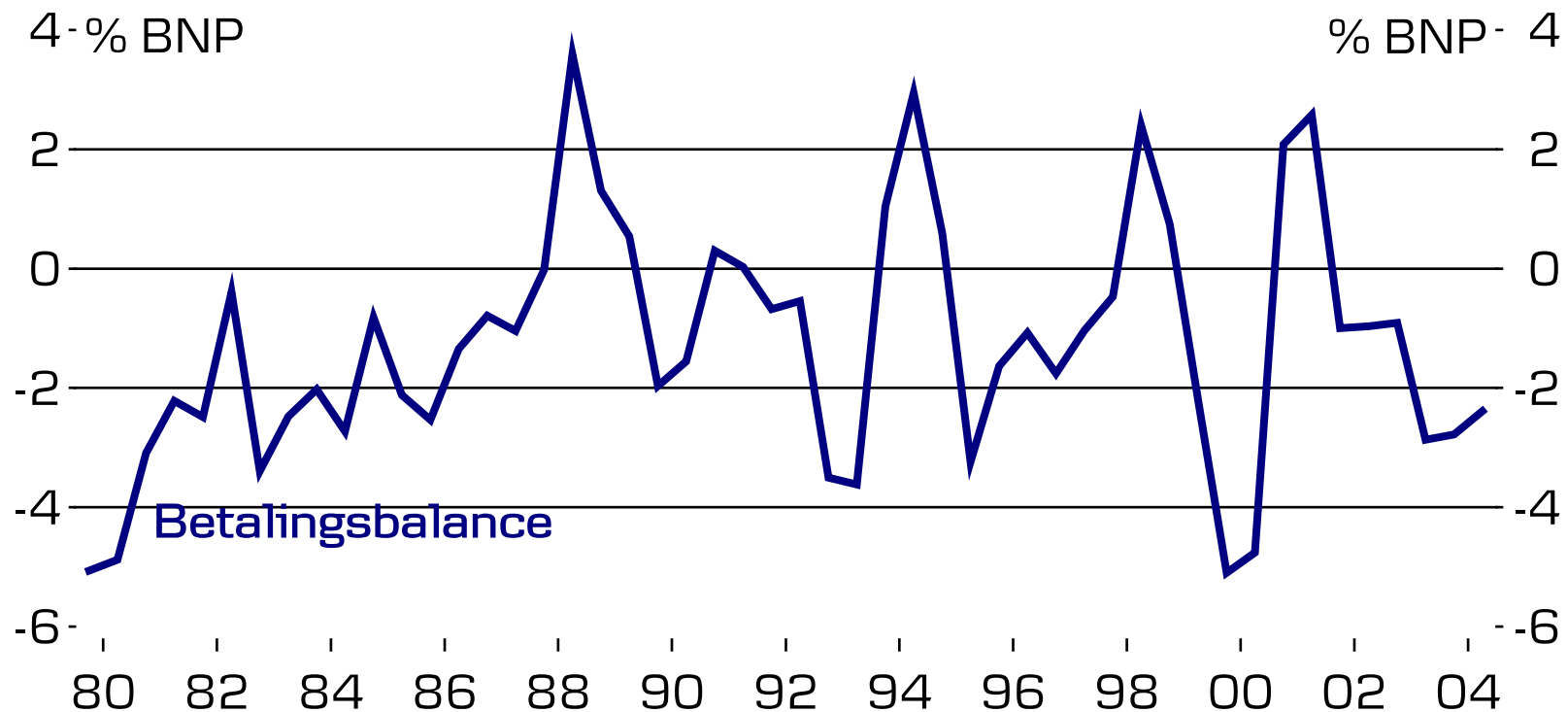

./figurbibliotek/.

./CEE Factbook/Turkey/Budget Balance

Hvorfor er Tyrkiet så tit ramt af kriser ? II

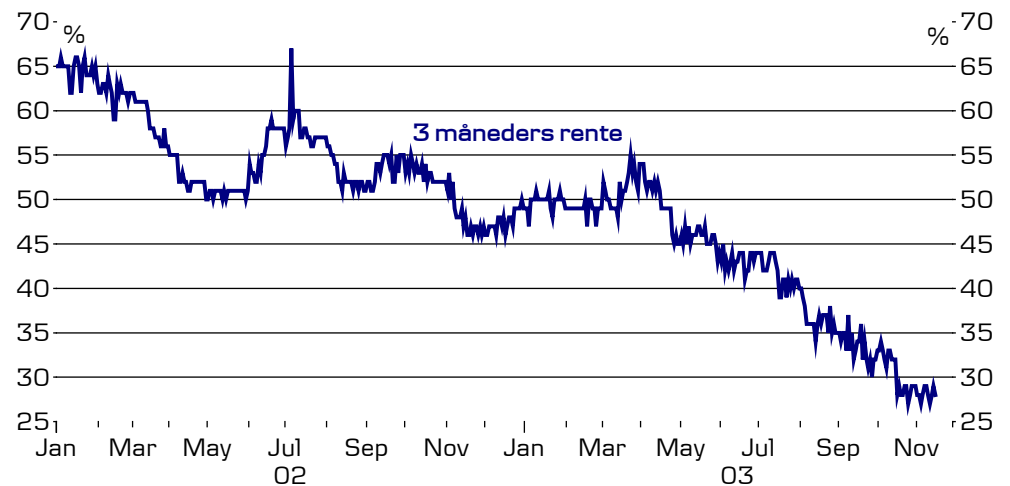
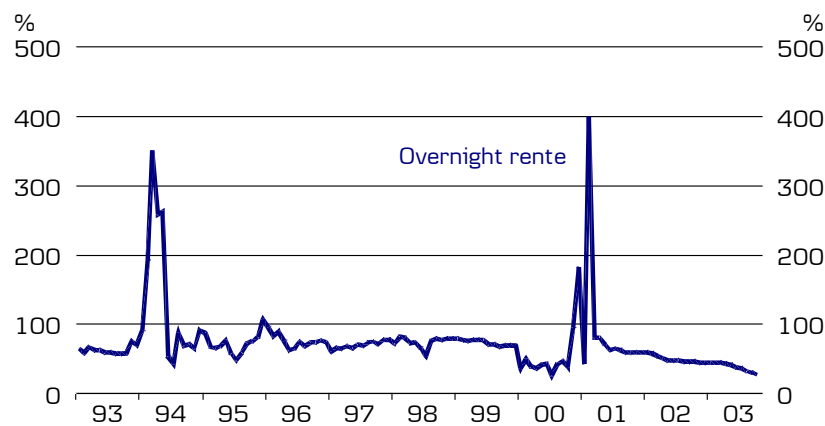
Risikoen for politiske kriser er anderledes end tidligere

- Justice and Development partiet (AKP) har absolut flertal sammenlignet med tidligere tiders kludetæppe-koalitioner.
- AKP arbejder mod EU og sammen med IMF
- Gnidninger med Præsident Sezer og militæret der fortsat er garant for sekulariseringen
- Solid vækst og folkelig støtte gør det relativt nemt i 2003, men AKP er ikke blevet testet under sværere forhold

Hvad kræver der for at få styr på de offentlige finanser? Et eksempel:

- Primært overskud på 5% om året
- Et fald i obligationsrenten fra ca. 30% til omtrent 20%
- Vækst i real BNP på 5% om året
- En appreciering af valutaen på 10% fra 2004 til 2006
- Statsgælden aftager fra 86% af BNI (ca. 100% sidste år) til 68% ved udgangen af 2007
- Dermed vil Tyrkiet være meget sårbar over for nye tillidskriser i en lang årrække

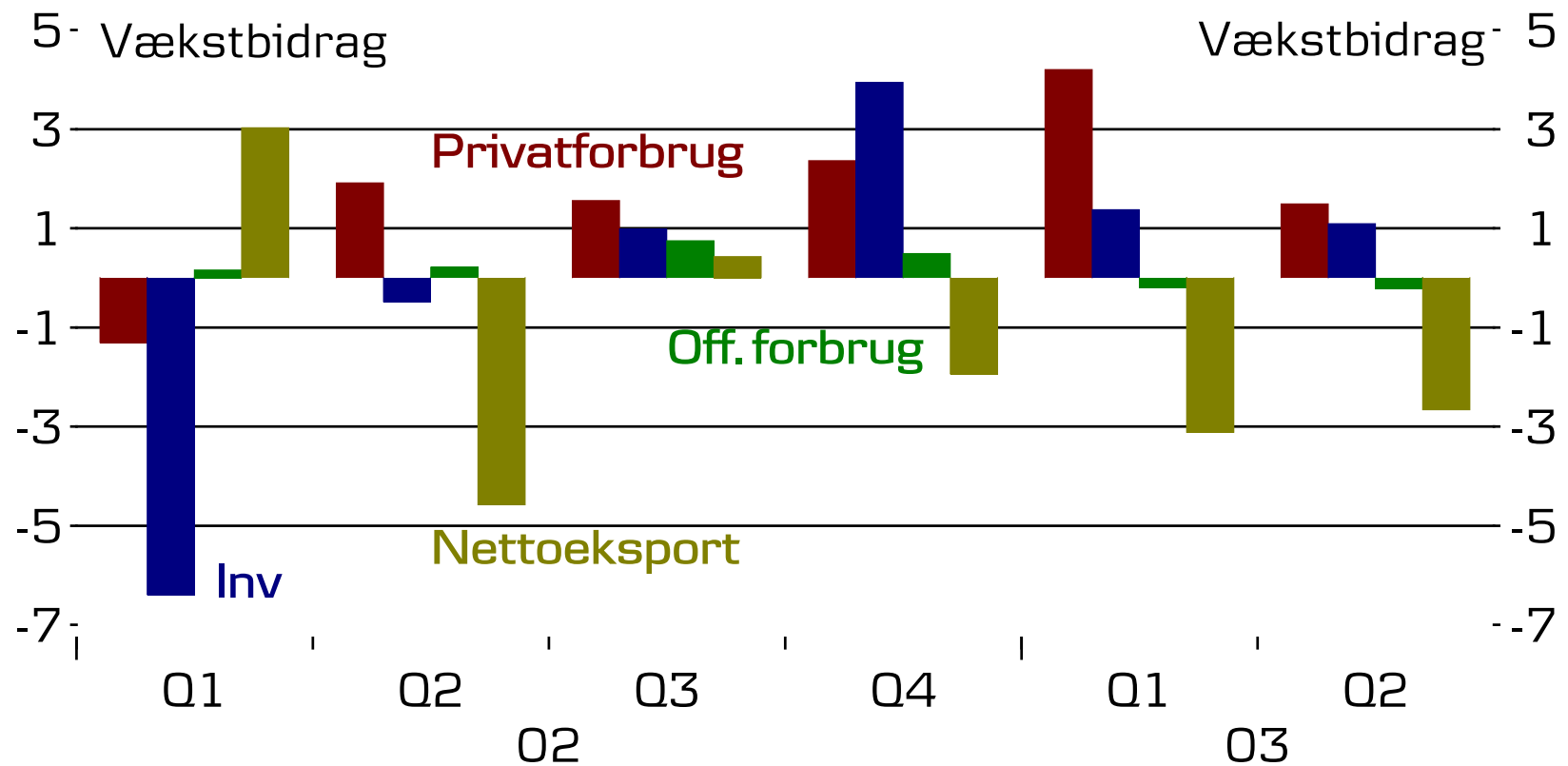
Igen på vej ud af en krise, og renterne er på vej ned

Globale forudsætninger

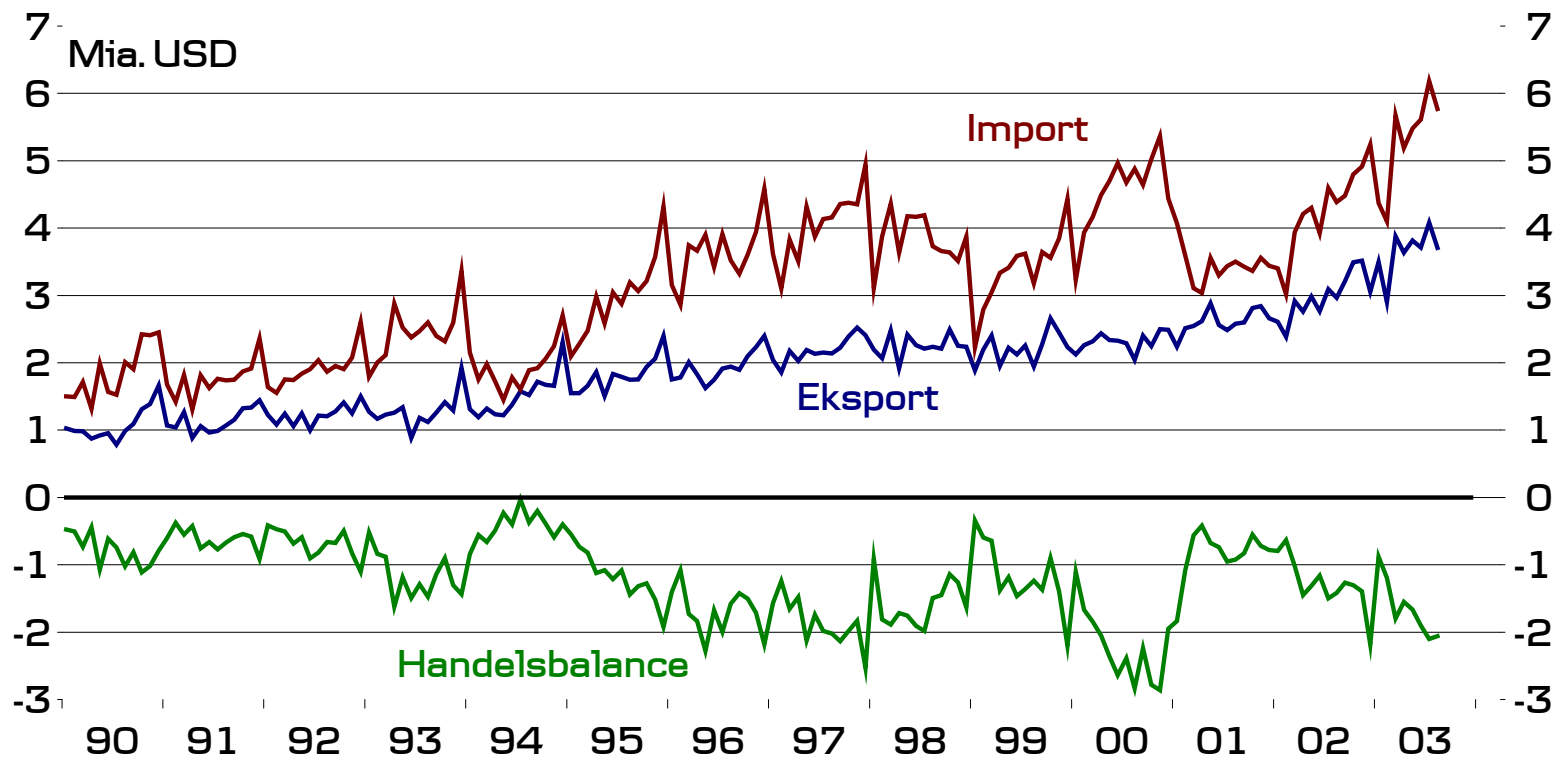
- Opsvinget i USA er i fuld gang. Andet halvår af 2003 bliver meget stærkt og væksten bliver flot i 2004.
- Euroland halter noget efter, men kommer også op i omdrejninger hen over årsskiftet.
- Asien med Kina i spidsen vil stå stærkt de kommende kvartaler.
- Fortsat høj international risikovillighed.

Vækstfordeling de seneste kvartaler

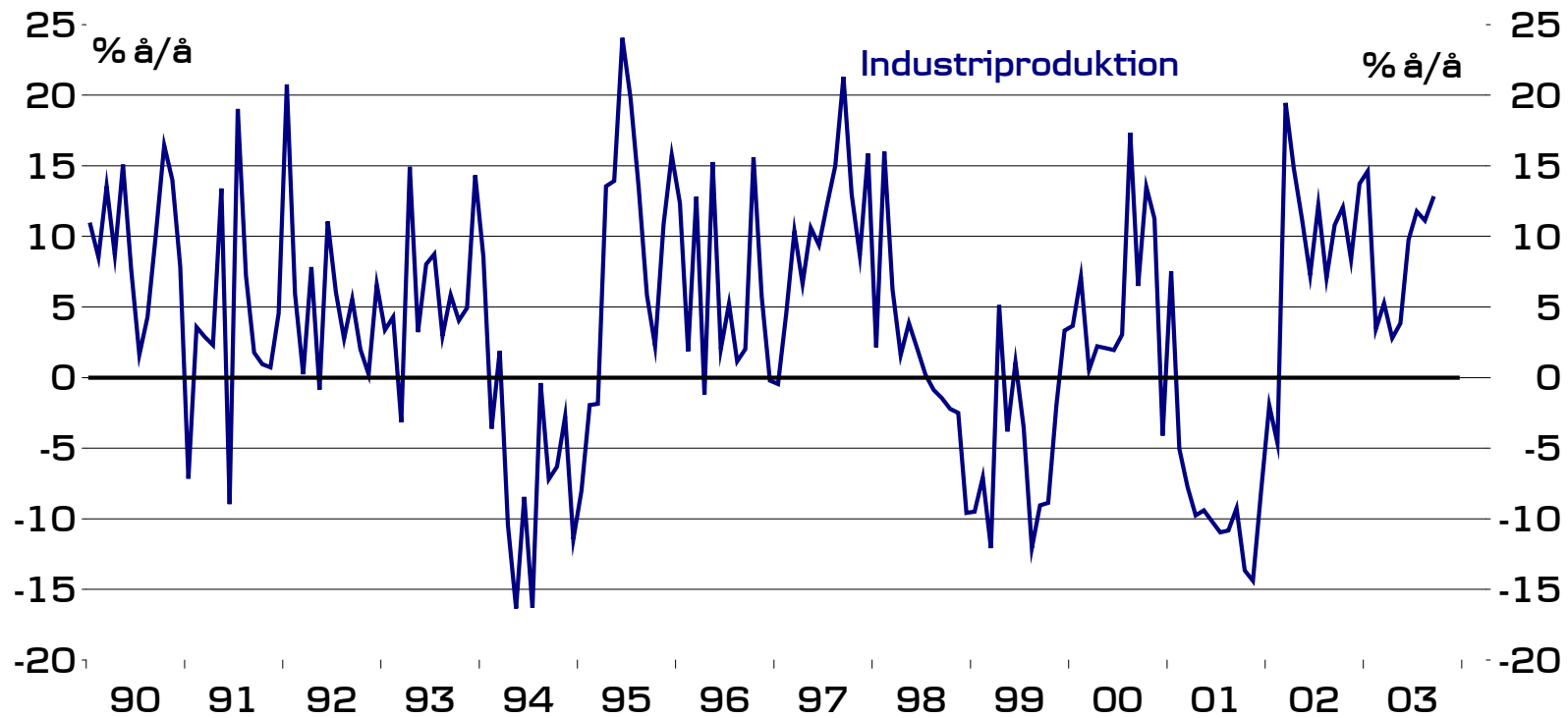

./CEE Factbook/Turkey/Budget Balance

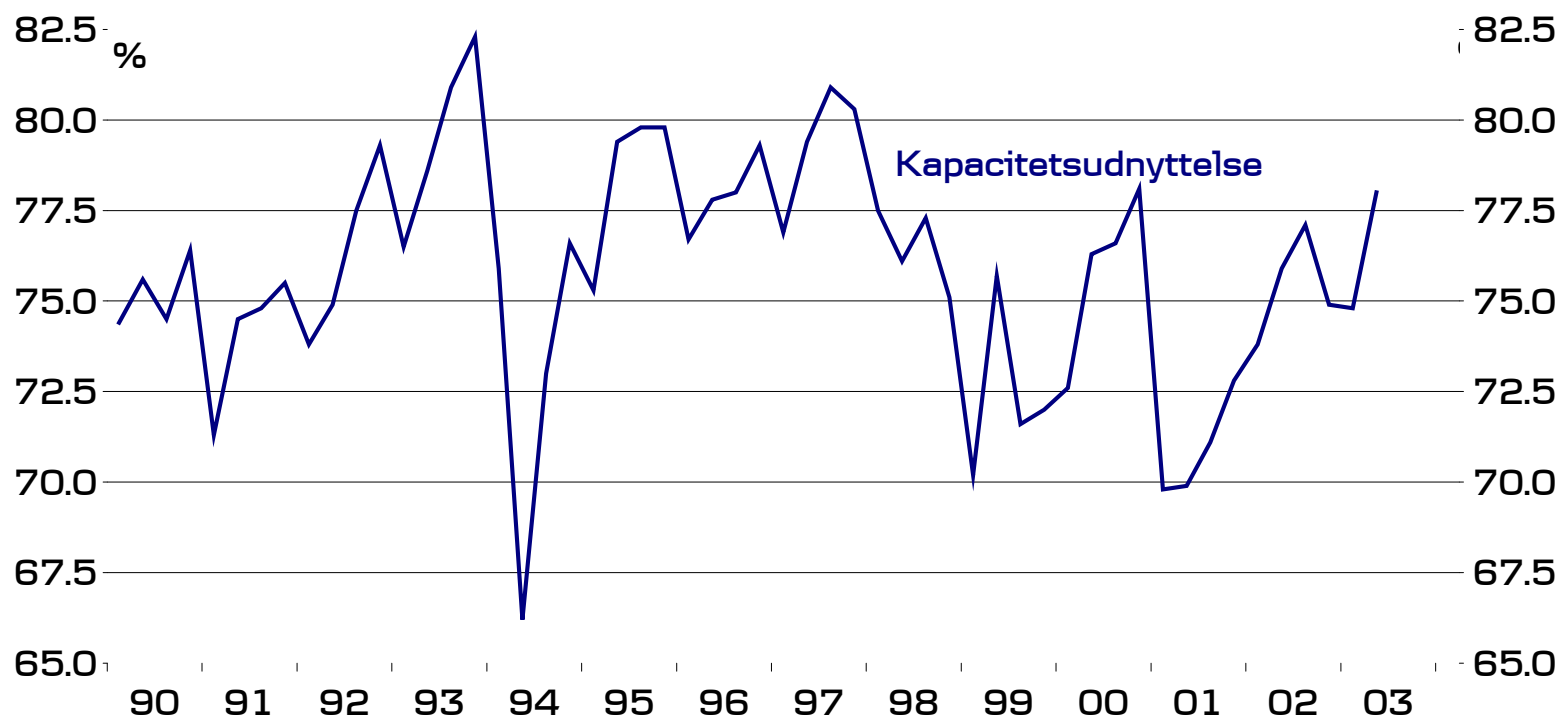
Importen er vokset mere end eksporten

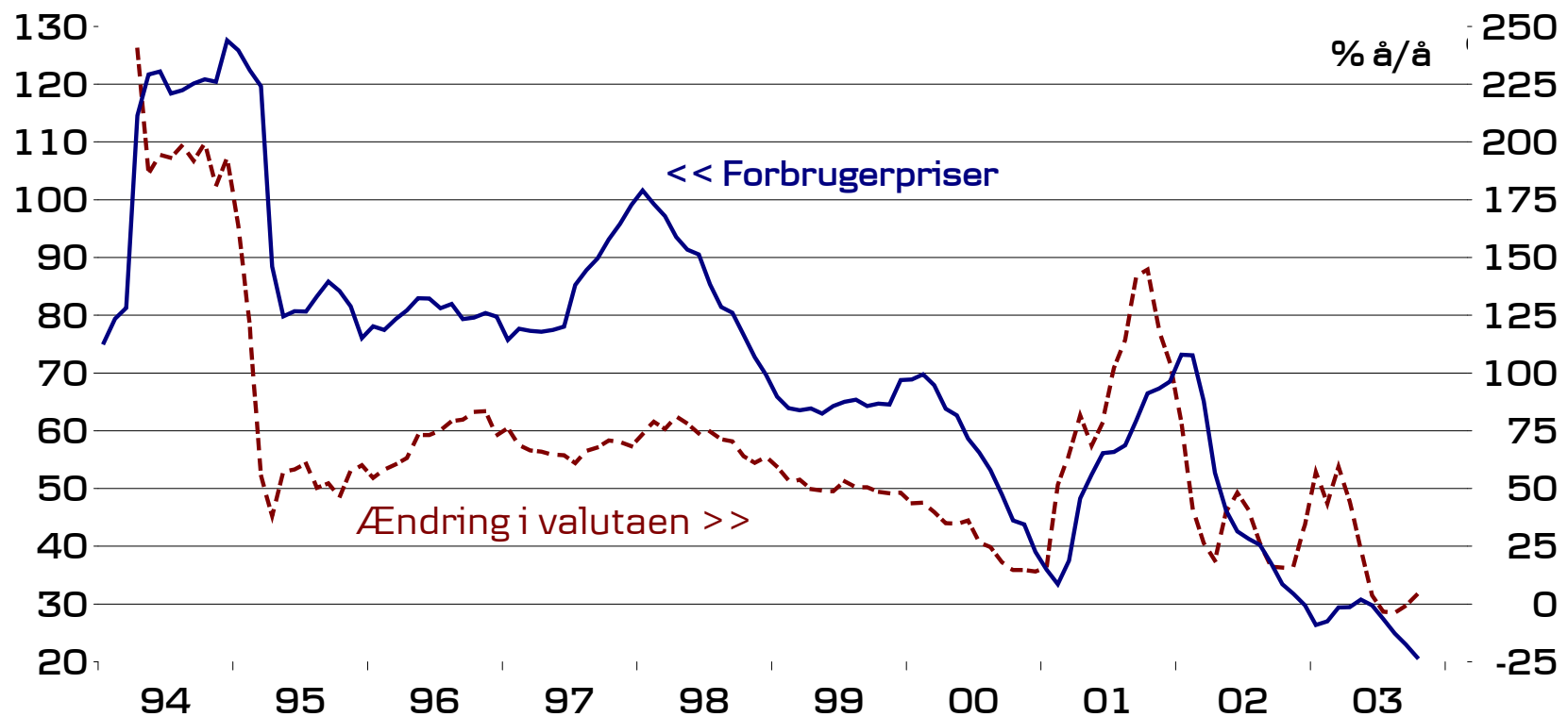
Den konjunkturrelle situation er i klar bedring

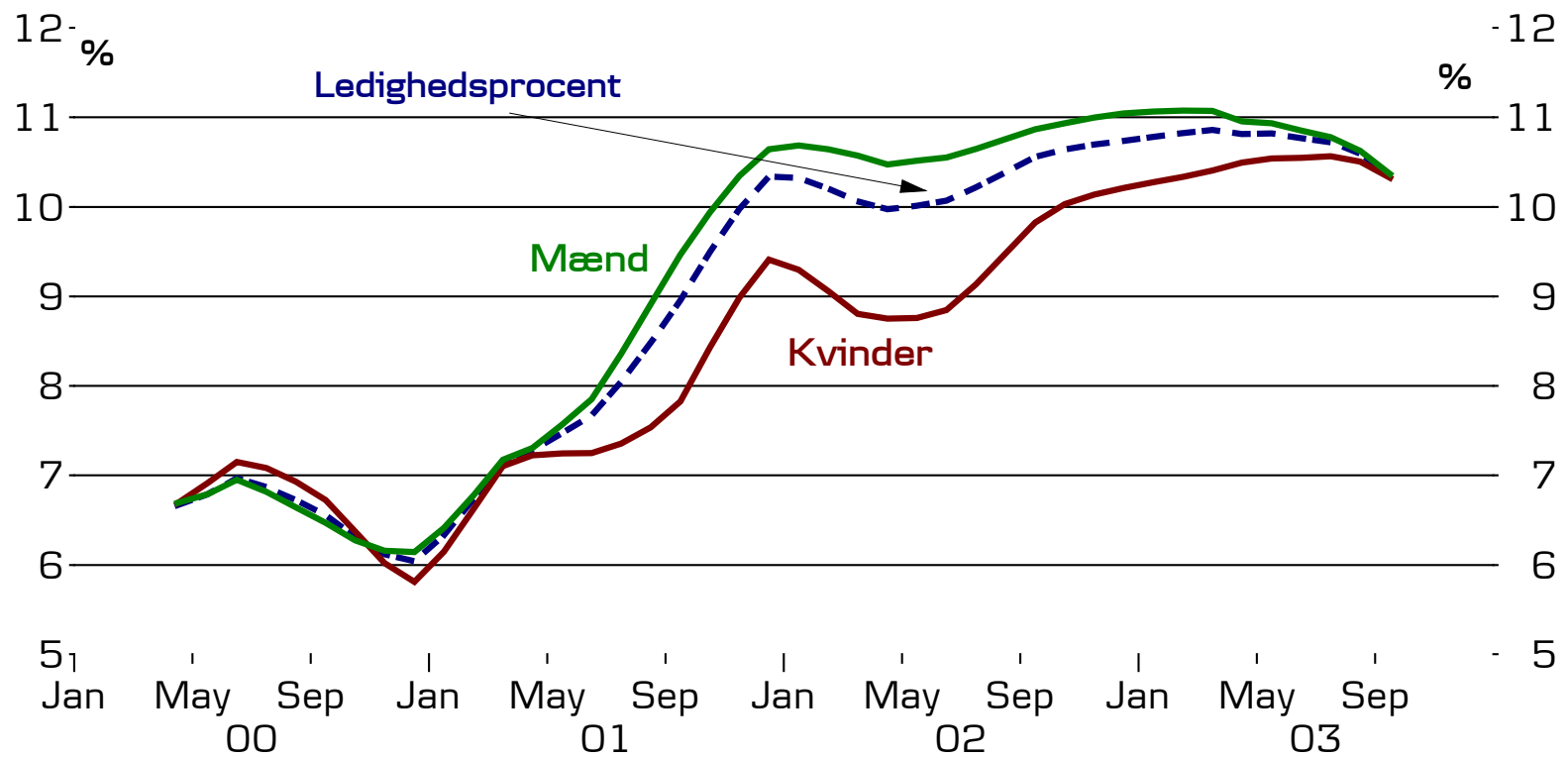
Investeringerne bliver trukket op af højere vækst og eksport

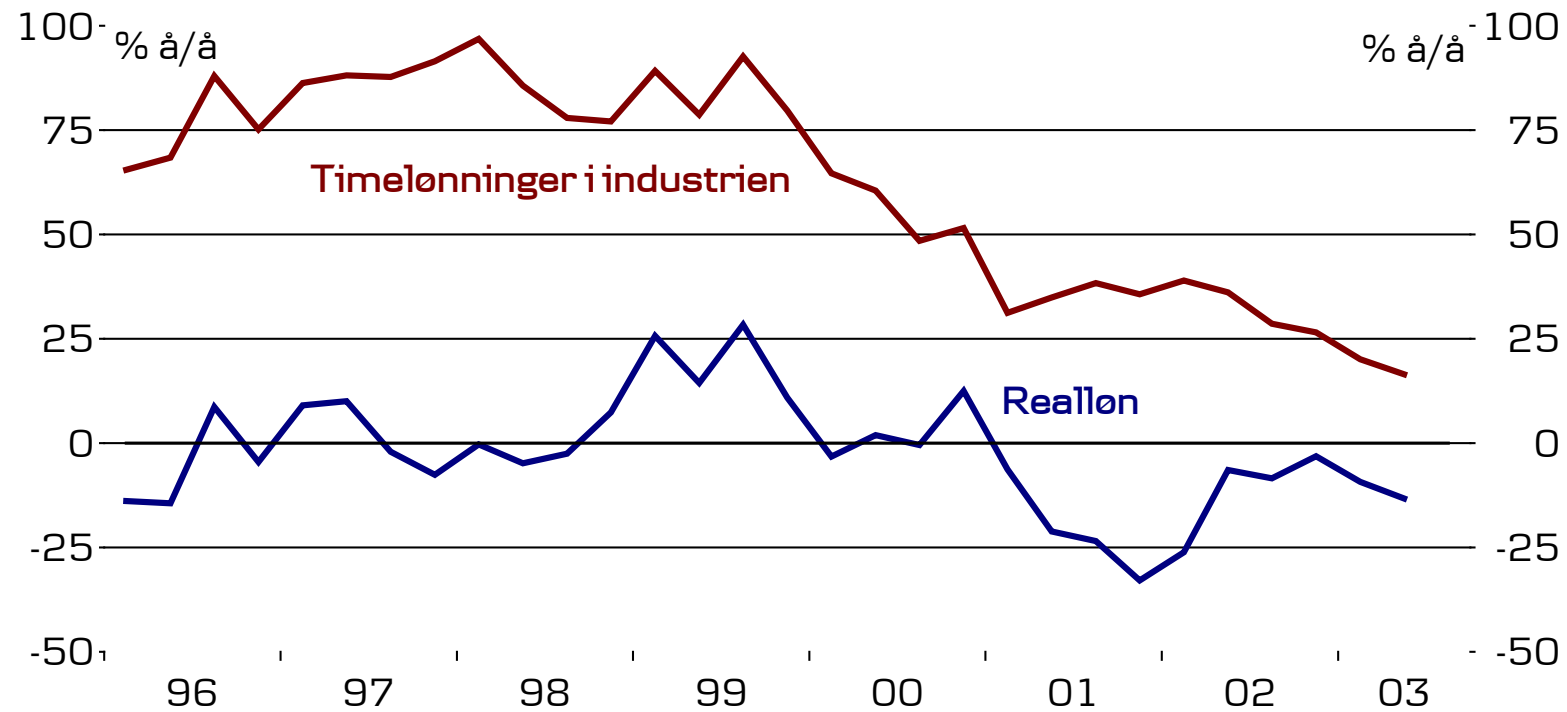
Hvad med den indenlandske økonomi: Inflationen er på vej ned hjulpet af valutaen

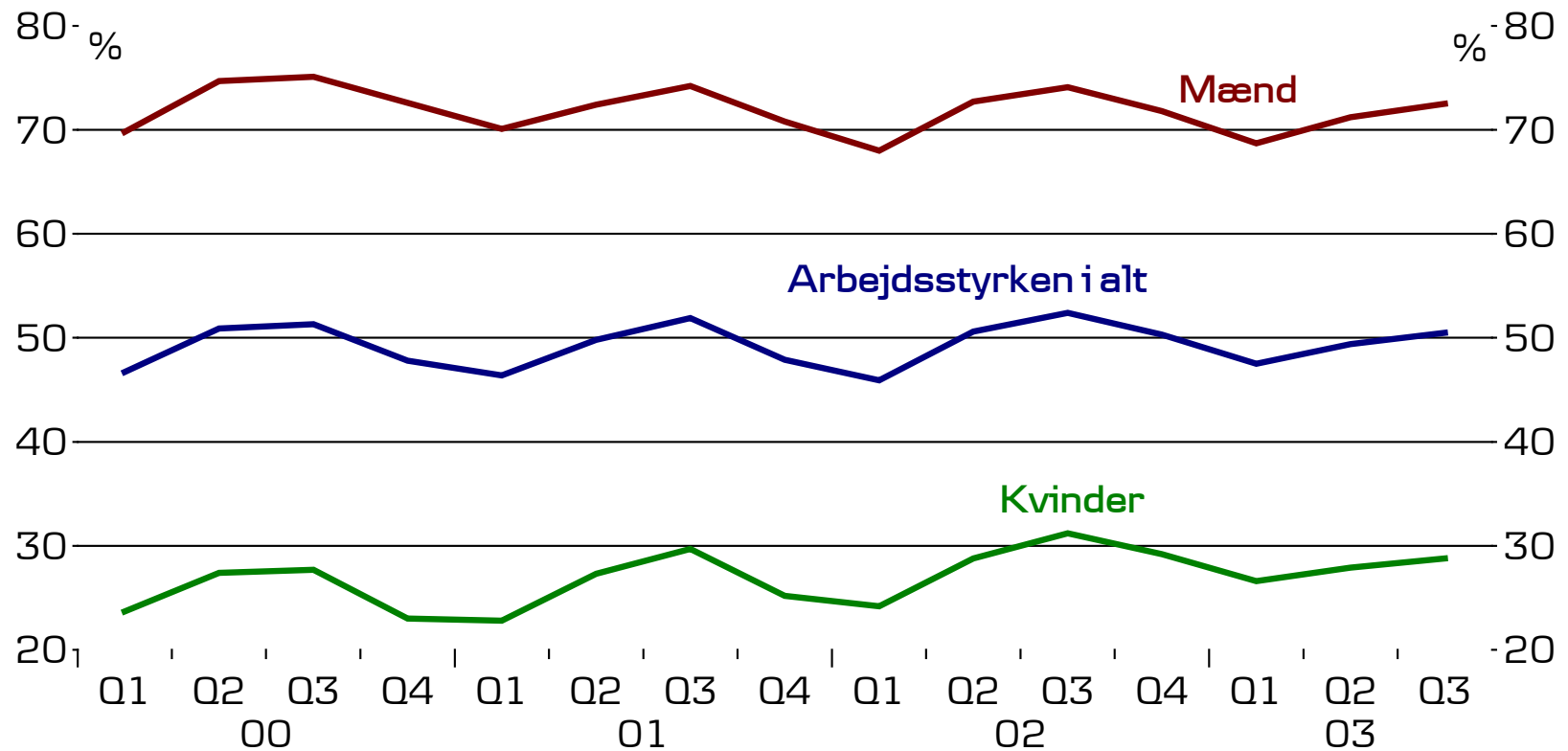
Det tyrkiske arbejdsmarked I

Det tyrkiske arbejdsmarked II

Det tyrkiske arbejdsmarked III

Økonomiens sammensætning I

Bruttonationalproduktet fordelt på brancher	% af samlet
Landbrug, skovbrug og fiskeri	11,9
Industri	25,4
Bygge	4,2
Service	58,5
Statistisk fejl	-2,7

Sammensætning af Bruttonationalproduktet 2002	% af samlet
Privatforbrug	66,7
Offentligt forbrug	14
Faste investeringer	16,7
Lagre	4,7
Eksport	28,8
Import	-30,5

Økonomiens sammensætning II

Eksportandele	% af samlet
Tyskland	16,6
USA	9,2
Italien	6,4
Storbritannien	8,5
Frankrig	6
Rusland	3,3
EU	51,5

Økonomiens sammensætning III

	Beskæftigelses andel	BNP andel
Landbrug	Mænd: 25%, Kvinder: 60%	15%
Industri	20%	25%
Service	40%	45%

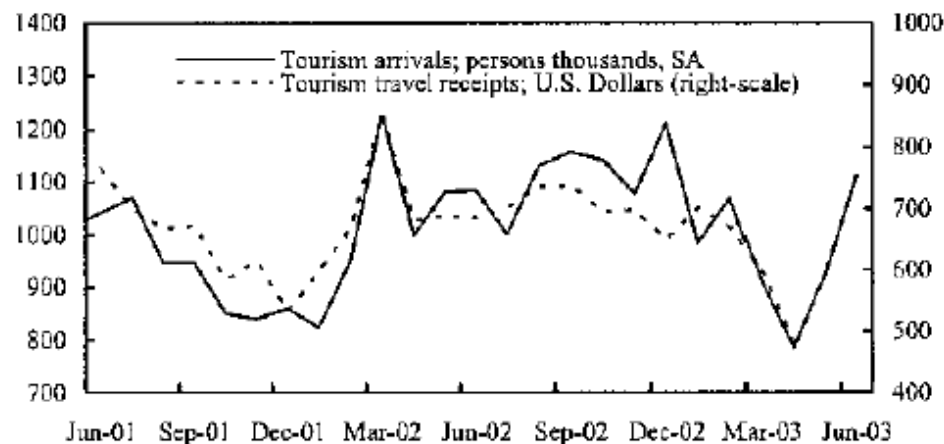
Tyrkiets vækstudsigter kort

- Aftagende inflation og lavere renter kombineret med stigende beskæftigelse giver robust privatforbrugsvækst
- Globalt opsving hjælper eksporten
- Investeringerne stiger
- Det mere end opvejer svagere offentligt forbrug
- Dermed er de økonomiske udsigter for næste år pæne under betingelse af at der ikke blusser nye kriser op.

En kort diskussion af de:

Økonomiske konsekvenser af terrorangrebet

Turisterne var lige vendt tilbage

Kilde: IMF Country report

- Turisterne var lige kommet tilbage efter Irak-krigen - bliver de væk igen?

Rammes de direkte udenlandske investeringer?

Påvirkes bedringen af menneskerettighederne og beskyttelsen af individets rettigheder?

Formodentlig små og kortvarige effekter, hvis der er tale om en enlig svale

Forholdet til USA er vigtigt

- Forholdet til USA er blevet repareret efter beslutningen om at amerikanske tropper ikke måtte gå ind i Irak fra Tyrkiet i marts.
- USA har stillet lån på 8,5 mia. dollar i udsigt (mod de oprindelige 25-30mia.) Samtidig har USA stor indflydelse i IMF.
- IMF har ikke brug for flere fiaskoer, så både IMF og Tyrkiet har brug for at dette lykkedes.
- USA har brug for allierede i kampen mod terror

Er Tyrkiet på vej mod EU?

- På mange måder er Tyrkiet rettet mod Europa. Tyrkiet deltager i:
 - Det Europæiske Melodigrandprix
 - Europamesterskaberne i fodbold
 - Europarådet
 - Men EU ??????????

Der er meget lang vej til EU I

- Tyrkiet ligger meget langt fra EU strukturelt fx. uddannelsesmæssigt og erhvervsmæssigt
- Der er behov for en mangeårig succesfuld reformpolitik
- Der er mange store knaster. Fx. kurderne, militærets indflydelse, fundamentalistiske muslimer og Cypern
- De væsentligste hindringer for tyrkisk medlemskab af EU på længere sigt er politiske: En hastigt voksende islamisk befolkning på over 70 millioner
- I modsat retning trækker: Behov for et succesfuldt islamisk demokrati og ønsket om at knytte Tyrkiet tættere til Europa.

Der er meget lang vej til EU II

- Hvad vil Tyrkiet i EU? For 50 år siden var BNP pr indbygger ca. den samme i Spanien som i Tyrkiet. I 2002 er den over 3 gange større i Spanien.
- Får Tyrkiet en dato i december næste år?
- EU's forhandlinger med Spanien tog 8 år - det bliver tit brugt som målstok for Tyrkiet.
- En best case for tyrkisk medlemskab af EU er 2015, men det højest usikkert hvornår eller om Tyrkiet nogen sinde kommer med i EU

Hvad betyder EU-sporet for den økonomiske udvikling i Tyrkiet?

- EU-sporet er en garanti for en fortsat reformvenlig udvikling med:
- Fortsat fiskal konsolidering og holdbare offentlige finanser på lang sigt
- Forbedring af erhvervsklimaet og øgede udenlandske investeringer
- Mindre offentlig indblanding, fortsatte privatiseringer og øget uafhængighed for kontrolinstanser.
- Vejen til EU er vigtigere end indtræden i EU !
- Reglændringer og rentekonvergens